

**XALQ PEDAGOGIKASIDA XALQ AMALIY SAN'ATI VA
HUNARMANDCHILIGI, MILLIY ME'MORCHILIK TARBIYA MANBAI
SIFATIDA**

*Ismoilova Mohlaroyim, Djo'rayeva Shaxnoza,
Nuraliyeva Mashxura, Shomurodova Shirin
University of Management and Future
Technologies universiteti talabalari
Fan: Xalq pedagogikasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada xalq pedagogikasida xalq amaliy san'ati, hunarmandchilik va milliy me'morchilikning o'rni hamda ularning tarbiya manbai sifatidagi ahamiyati keng yoritiladi. Unda milliy qadriyatlar, an'analar va madaniy meros orqali yosh avlodni tarbiyalash masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, xalq san'ati va me'morchilikning estetik, ma'naviy va axloqiy tarbiyadagi o'rni haqida batafsil fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Xalq pedagogikasi, xalq amaliy san'ati, hunarmandchilik, milliy me'morchilik, tarbiya, madaniy meros, estetik tarbiya, ma'naviyat, qadriyatlar, an'ana.

Kirish

Har bir xalqning o'ziga xos tarbiya tizimi mavjud bo'lib, u asrlar davomida shakllanib, avloddan avlodga o'tib keladi. Ushbu tizim xalq pedagogikasi deb ataladi va u yozma manbalargagina emas, balki xalqning kundalik turmushi, urf-odatlar, san'ati va me'morchiligida ham o'z aksini topadi. Xalq pedagogikasi yosh avlodni tarbiyalashda milliy qadriyatlar va an'analarga tayanadi.

Bugungi globallashuv sharoitida milliy o'zlikni saqlab qolish, yoshlarni ma'naviy barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, xalq amaliy san'ati, hunarmandchilik va milliy me'morchilik muhim tarbiya vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Ular nafaqat estetik didni shakllantiradi, balki mehnatsevarlik, sabr-toqat, go'zallikni his etish kabi insoniy fazilatlarni rivojlantiradi.

Xalq pedagogikasining mohiyati va ahamiyati

Xalq pedagogikasi — bu xalqning hayotiy tajribasi asosida shakllangan, yosh avlodni tarbiyalashga qaratilgan qarashlar, bilimlar va usullar tizimidir. U ilmiy pedagogikadan farqli ravishda ko'proq amaliy tajribaga asoslanadi va xalqning kundalik hayoti bilan chambarchas bog'liq bo'ladi.

Xalq pedagogikasining asosiy xususiyati shundaki, u milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va ularni yosh avlod ongiga singdirishga xizmat qiladi. Unda insonparvarlik,

mehnatsevarlik, kattalarga hurmat, kichiklarga mehr kabi qadriyatlar muhim o'rin egallaydi.

Shuningdek, xalq pedagogikasi tarbiya jarayonini tabiiy va uzluksiz tarzda amalga oshiradi. Ya'ni, tarbiya faqat maktab yoki maxsus muassasalarda emas, balki oila, mahalla, kundalik mehnat jarayonida ham davom etadi. Aynan shu jihati bilan xalq pedagogikasi yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega.

Xalq amaliy san'atining tarbiyaviy ahamiyati

Xalq amaliy san'ati — bu xalqning estetik qarashlari, didi va mahoratini aks ettiruvchi san'at turidir. Unga kashtachilik, kulolchilik, zargarlik, gilamdo'zlik, yog'och o'ymakorligi kabi ko'plab yo'nalishlar kiradi. Ushbu san'at turlari asrlar davomida rivojlanib, milliy madaniyatning ajralmas qismiga aylangan.

Xalq amaliy san'ati yoshlarni estetik jihatdan tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Ular orqali o'quvchilar go'zallikni his qilishni, nafislikni anglashni o'rganadi. Masalan, kashtachilikdagi naqshlar yoki kulolchilik buyumlaridagi bezaklar o'zida chuqur ma'no va ramziy mazmuni mujassam etadi. Bundan tashqari, amaliy san'at mehnat tarbiyasini ham shakllantiradi. Har qanday hunar sabr-toqat, diqqat va mas'uliyatni talab qiladi. Shu sababli yoshlar ushbu faoliyat orqali mehnatsevarlikni o'zlashtiradi. Shuningdek, xalq amaliy san'ati milliy o'zlikni anglashga xizmat qiladi. U orqali yosh avlod o'z xalqining tarixini, madaniyatini va an'analarini chuqurroq anglaydi.

Hunarmandchilikning tarbiya jarayonidagi o'rni

Hunarmandchilik xalqning moddiy va ma'naviy madaniyatini ifodalovchi muhim sohalardan biridir. U nafaqat iqtisodiy faoliyat turi, balki tarbiya vositasi sifatida ham katta ahamiyatga ega. Hunarmandchilik bilan shug'ullanish yoshlarni mehnatga o'rgatadi, ularda mustaqillik va mas'uliyat hissini shakllantiradi. Masalan, kulol yoki temirchi bo'lish uchun inson nafaqat texnik ko'nikmalarga, balki sabr-toqat va ijodiy fikrlash qobiliyatiga ham ega bo'lishi kerak.

Hunarmandchilik shuningdek ustoz-shogird an'anasi orqali tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi. Ushbu an'ana orqali nafaqat kasb sir-asrorlari, balki axloqiy qadriyatlar ham avloddan avlodga o'tadi. Ustoz shogirdga faqat hunarni emas, balki hayotiy tajribani ham o'rgatadi. Natijada hunarmandchilik yoshlarni hayotga tayyorlashda, ularni kasbga yo'naltirishda va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Milliy me'morchilikning tarbiyaviy ahamiyati

Milliy me'morchilik xalqning tarixiy taraqqiyoti, estetik qarashlari va dunyoqarashini aks ettiradi. Masjidlar, madrasalar, maqbaralar, uy-joylar va boshqa inshootlar milliy madaniyatning yorqin namunasi hisoblanadi. Milliy me'morchilik yoshlarni estetik va ma'naviy jihatdan tarbiyalaydi. Me'moriy obidalar nafaqat

go'zalligi bilan, balki o'zida mujassam etgan tarixiy va ma'naviy mazmuni bilan ham katta ahamiyatga ega. Ularni o'rganish orqali yoshlar o'z tarixiga hurmat bilan qarashni o'rganadi.

Bundan tashqari, me'morchilik insonda makon va muhitni to'g'ri tashkil etish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. U insonni tartib-intizomga, uyg'unlikka va go'zallikka intilishga undaydi. Milliy me'morchilik shuningdek vatanparvarlik tuyg'usini ham kuchaytiradi. Chunki tarixiy obidalar xalqning buyuk o'tmishini eslatib turadi va yoshlarni o'z yurtiga mehr bilan qarashga undaydi.

Xalq amaliy san'ati va me'morchilikning zamonaviy tarbiyadagi o'rni

Bugungi kunda xalq amaliy san'ati va milliy me'morchilikni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Ularni o'quv dasturlariga kiritish orqali yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash mumkin. Zamonaviy ta'limda innovatsion usullar bilan bir qatorda an'anaviy qadriyatlarni uyg'unlashtirish zarur. Masalan, amaliy mashg'ulotlar, ekskursiyalar, ustoz-shogird tizimini rivojlantirish orqali o'quvchilarda ushbu sohalarga qiziqish uyg'otish mumkin.

Shuningdek, madaniy merosni asrab-avaylash va targ'ib qilish ham muhim vazifalardan biridir. Bu orqali yoshlar o'z milliy ildizlarini unutmaydi va global dunyoda o'z o'rnini topa oladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xalq pedagogikasida xalq amaliy san'ati, hunarmandchilik va milliy me'morchilik muhim tarbiya manbai hisoblanadi. Ular yosh avlodni estetik, ma'naviy va axloqiy jihatdan barkamol etib tarbiyalashda katta ahamiyatga ega. Ushbu merosni asrab-avaylash va uni ta'lim jarayoniga keng joriy etish orqali jamiyatda milliy qadriyatlarga sodiq, ma'naviy yetuk va ijodkor shaxslarni tarbiyalash mumkin. Shu bois ushbu yo'nalishga alohida e'tibor qaratish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xaydarov. S.A.(2026). Pedagogik risklarni boshqarishda globallashuv jarayonlarning ahamiyati. International scientific journal. Interpretation and researches. 1(73).
2. Xaydarov. S.A. (2026). Pedagogik risklarni boshqarishning nazariy asoslari va globallashuv jarayonidagi ahamiyati. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 3(1). 159-164.
3. Хайдаров С. (2025). Оилаларда фарзанд тарбиясига рухий таъсир ўтказиш. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
4. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
5. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida pedagogic risklarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari. Inter education and global study. 4.(1). 246-255.
6. Xaydarov. S.A.(2026). Migratsiya sharoitida yoshlar tarbiyasi: pedagogik risklar va ularning kelib chiqish sabablari. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. 1.(2). 704 -707.